Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Manipulus curatorum

Guido <de Monte Rocherii>

[Straßburg], 9. Feb. 1489

Tractatus tercius prime partis de confirmatione [...]

urn:nbn:de:bsz:31-248607

Visual Library

exorcizari ꝓpter ritũ eccl'ie seruandũ. Nõ aũt debet baptizari iterũ si sit certũ ꝙ sit recte baptizat⁹. si aũt nõ sit certũ debz baptizari sub ista forma. Si tu es baptizat⁹ ego nõ te rebaptizo. sed si tu nõ es baptizat⁹ ego te baptizo ĩ noĩe p̃ris et filij et spũsscti Amẽ. Et hec sufficiãt breuiter de baptismo.

Tractatus tercius prime partis de cõfirmatione. ⁊ habet septẽ capitula.

Quia spiritualem generatõez seq̃tur augmẽtũ spũale. iõ postq̃ de spũali generatõe q̃ fit ĩ baptismo dictũ est restat dicere de spũali augmẽto qđ fit ĩ cõfirmatõe. Circa quã cõsiderãda sunt septẽ. Primo q̃d est ꝯfirmatio. Scđo de materia ꝯfirmatõis. Tercio de ei⁹ forma. Quarto de ei⁹ mĩstro. Quĩto de suscipientib⁹ cõfirmatõez. Sexto de ei⁹ ritu. Septĩo de ei⁹ effectu

Capitulũ I

Quid est cõfirmatio

Confirmatio p̃t sic diffiniri. Cõfirmatio ẽ ꝯsignatio facta cũ crismate in fronte baptizati ab ep̃o. cũ certa forma verborũ ad audacter ꝯfitendũ nomen christi.

Cap̃. II.

De materia cõfirmatõis

Materia sacramẽti ꝯfirmatõis vt p̃t patere ex dicta diffinitõe ẽ crisma. in q̃ crismate sunt duo. s. oleũ oliuaꝝ ⁊ balsam⁹. Et rõ q̃re ista duo sunt materia hui⁹ sacramẽti est institutio christi q̃ ĩstituit ista duo esse materiã hui⁹ sacram̃ti licz enĩ nõ inueniat̃ ĩ euãgelijs ꝙ christ⁹ istud sacr̃m instituerit. tñ btũs Petr⁹ q̃ fuit vicari⁹ christi ⁊ pastor ⁊ rector vniuersal' eccl'ie docuit ꝓmulgauit ⁊ p̃dicauit christũ instituisse. Et licet ista ꝓmulgatio nõ inueniat̃ ĩ canonic⁹. i. ĩ epl'is beati Petri. tñ dñs papa habet ĩ decret⁹ romane eccl'ie. ⁊ p̃t haberi ex obs̃uãtia p̃meua totius eccl'ie vniuersal' a tp̃e btĩ Petri apl'i vsq̃ nũc. q̃ q̃dẽ obs̃uãtia p̃eminet autoritati cuiuscũq̃. cũ vniuersal' eccl'ia regat̃ a spũsctõ ⁊ errare nõ possit. Et si q̃/

ratur. quare euãgeliste in euãgelijs nõ posuerũt materias et formas sacramẽtoꝝ. Ad h̃ rñdet btũs Dyonisi⁹ in libro de celesti ierarchia dicẽs. ꝙ euãgeliste voluerũt hoc facere ne materie ⁊ forme sacramẽtorũ venirẽt in derisionẽ ĩfideliũ. qꝛ ſm qd̃ dicit saluator. margarite nõ sunt ponẽde añ porcos. Secus aũt est de baptismo. qꝛ baptism⁹ est sacramẽtũ maxĩe necessitatis. qꝛ sine baptismo nemo p̃t saluari. Idcirco oꝑtuit ꝙ forma ei⁹ essꝫ oĩbꝫ cõmunis ⁊ manifesta. Idcirco euãgeliste posuerũt eã exp̃sse ĩ euãgelijs. Assignat aũt a doctoribꝫ talis ratio q̃re crisma ẽ ꝓp̃a materia hui⁹ sacramẽti. qꝛ ĩ crismate vt dictũ est sunt duo. s. oleũ oliuaꝝ ⁊ balsam⁹. ⁊ ꝓp̃etates maxime istoꝝ cõueniũt huic sacramẽto. qꝛ oleũ oliuaꝝ ẽ nutrimẽtũ splẽdoris. ⁊ iõ ponit ĩ lãpade vt lumẽ possit ibi durare. Et idcirco oleũ ẽ signũ maioris noticie luminis fidei quã debet habere p̃ alijs ꝯfirmat⁹. qꝛ ip̃e tenet se exp̃sse obijcere ꝑsecutoribꝫ fidei ⁊ ꝯfiteri fidẽ: etiã absqꝫ h̃ ꝙ req̃rat. Uñ ꝯfirmato d̃r in p̃s. Inueni dauid seruũ meũ: in baptismi suscep/tõe. oleo sctõ meo vnxi eũ: ĩ ꝯfirmatõe. man⁹ em̃ mea auxiliabit ei. in fidei ꝑsecutõe. Balsam⁹ aũt rõe sue fragrãtie significat odorẽ bone fame ⁊ opiniõis q̃ debꝫ esse ĩ ꝯfirmato. Uñ in Eccl̃iastico. xxiiij. c. Sic cynamomũ ⁊ balsamũ aromatizãs odorẽ dedi. Arguũt g̃ doctores sic. Illud est ꝓp̃a materia sacramẽti cui⁹ ꝓp̃etates maxime ꝯueniũt effectui ip̃i⁹ sacram̃ti. sed ꝓprietates olei ⁊ balsami maxime ꝯueniũt effectui sacramẽti ꝯfirmatõis. Sciẽdũ aũt ꝙ ista oꝑtꝫ p̃mo esse sctĩficata seu bñdicta ab ep̃o añq̃ sint ꝓp̃a materia hui⁹ sacramẽti. Et rõ assignat a venerabili doctore sctõ Thoma de aq̃no ĩ q̃rto suo. Quia ĩ illis sacr̃is q̃ christ⁹ recepit in corpe suo ñ req̃ritur sctĩficatio materie eoꝝ. qꝛ ip̃e tactu sui sctĩssimi corpis sctĩficauit ea. Et ideo qꝛ christ⁹ fuit baptizat⁹ nõ req̃rit de necessitate sacr̃i ꝙ aq̃ p̃us bñdicat añq̃ sit materia baptismi. qꝛ vt dicit Beda. christ⁹ sue mũdissime carnis tactu vim regenerativã cõtulit aq̃s. Quia etiã christ⁹ suscepit sacr̃m eucharistie ĩ seip̃o: nõ req̃rit ꝙ p̃us panis ⁊ vinũ bñdicant añq̃ sint materia sacram̃ti eucharistie. Sꝫ in ill̃ sacr̃is q̃ christus

nõ suscepit in semetipso reqrit q̃ p̃cedat materie sctificatio. et ideo qr christ⁹ nõ suscepit sacr̃m ꝯfirmatõis in seip̃o. ideo in ꝯfirmatõe reqrit materie sctificatio. Et idẽ dico de sacr̃o ordinis ⁊ sacr̃o extreme vnctõnis. qr optz q̃ p̃cedat materie sctificatio. Alia aũt ratio assignat ab eodẽ doctore ĩ vltima pte sũme. qr in illis sacramẽtis in q̃bꝫ reqrit mĩster specialit ꝯsecratus reqrit q̃ materia sacramẽti ꝯformit se habeat ad mĩstruꝫ sacramẽti. sed in sacramẽto ꝯfirmatõis reqrit mĩster spẽaliter ꝯsecratus. s. ep̃us. q̃re ĩ sacramẽto ꝯfirmatõis reqrit materia specialit cõsecrata. igit ĩ alia materia nõ p̃t fieri h̃ sacramẽtũ.

De forma sacramẽti ꝯfirmatõis Cap̃. III.

Forma aũt hui⁹ sacramẽti sunt verba q̃ ep̃s dic̃ qñ facit crucẽ in frõte ꝯfirmãdi cũ crismate. q̃ verba sunt ista. Cõsigno te signo crucis: ⁊ ꝯfirmo te crismate salutis. in noĩe p̃ris ⁊ filij ⁊ spũssctĩ amẽ. Et q̃ ista forma sit cõueniẽs forma hui⁹ sacramẽti p̃t sic ꝓbari. Illa forma ẽ ꝯueniẽs forme sacramẽti ꝑ quã ⁊ in q̃ exp̃mũt verba ea q̃ sũt necessaria ad sacr̃m ꝯfirmatõis: sꝫ ĩ ista forma exp̃mũt ea q̃ sunt nec̃caria ad sacr̃m ꝯfirmatõis. qr ĩ ꝯfirmatõe ẽ necessari⁹ mĩster ꝯferẽs sacr̃m. Et iste exp̃mit cũ dicit. Cõsigno ⁊ ꝯfirmo. Est etiã ibi necessaria ꝑsona suscipiẽtis sacr̃m. que exp̃mitur cum dicit te. Est etiã ibi necessaria materia sacramẽti. que exp̃mitur cũ dicit crismate. Est etiã ibi necessaria virtus dei cõferens efficaciã sacramẽto. que exp̃mitur cũ dicit. in nomine patris ⁊c̃. Effectus etiã sacramẽti exprimitur in ista forma. sed istud videbit infra quãdo agetur de effectu huius sacr̃i. q̃re manifestũ est q̃ ista forma cõueniens est forma hui⁹ sacr̃i.

De ministro ꝯfirmationis Capitulũ IIII

Minister huius sacramẽti cõfirmatõnis est episcopus solus. Cuius ratio assignatur a doctoribus talis. sicut est in policia corporali bene ordĩata. ita suo modo debet esse in policia spirituali. sed sic est in policia corꝑali bene ordinata q̃ ꝓmouere aliquẽ ad statũ et gradum excellẽtie super alios. sicut facere militẽ ꝑtinet ad illum qui habꝫ curam cõmunitatis. scꝫ ad principem. Quia ergo cõfirmatus

ꝑ sacramētū ꝯfirmatōis ponit̄ ī statu excellētie suꝑ alios. qꝛ ꝯfirmatꝰ efficit̄ miles christi. iō ꝯferre sacr̄m ꝯfirmatōis ꝑtinet ad solū ep̄m q̄ habet curā totiꝰ ꝯmūitatꝭ in sua dyocesi. Sꝫ vtꝝ ī casu necessitatꝭ aliꝰ q̄ꝫ ep̄s possit ꝯfirmare. Dicendū ꝙ ī matia istiꝰ sacramēti sibi ꝯriant̄ doctores ad īuicē. Dicunt em̄ aliq̄ doctores ꝙ papa p̄t ꝯmittere cuicūqꝫ fideli viro ꝙ mīstret sacr̄m ꝯfirmatōis. ⁊ assignāt talē rōeꝫ. Ille q̄ tenet locū christi ī terris ⁊ habet plenitudineꝫ ptātis in eccl̄ia dei p̄t dispēsare in sacramētis oībꝫ q̄ nō fuerūt instituta a christo. sed nō legit̄ in toto canōe noui testamēti ꝙ christꝰ īstituit sacr̄m ꝯfirmatōis dari a solis ep̄is. ḡ papa q̄ habꝫ plenitudinē ptātis in eccl̄ia: ⁊ tenet locū christi ī terris p̄t ordīare ꝙ sacramētū ꝯfirmatōis ab alio q̄ꝫ ab ep̄o ꝯferat̄. Alij aūt doctores dicūt ꝯriū. dicūt enī ꝙ papa nō p̄t ꝯmittere alicui nisi esset ep̄s ꝙ ꝯferret sacr̄m ꝯfirmatōis. Et assignāt talē ratōem. qꝛ in illis que sunt de necessitate sacramēti nō p̄t aliq̄d ꝑ papā īmutari. sꝫ ep̄s est d̄ necessitate sacramēti ꝯfirmatōis ⁊ minister sacramēti. ⁊ iō nō p̄t ꝑ aliquē fieri puta ꝙ aliꝰ q̄ꝫ ep̄us ꝯferat istud sacramētū. Maior istiꝰ ratōis ꝯcedit̄ ab om̄ibꝰ. minorē aūt isti ꝓbāt sic. qꝛ sic̄ de necessitate sacramēti istiꝰ est ꝙ materia eiꝰ sit sctīficata: nec aliq̄s possꝫ istd̄ mutare. ita de necessitate sacramēti est ꝙ eiꝰ mīster sit sctīficatꝰ. q̄ sctīficatio fit in ep̄ali ꝯsecratiōe. q̄ꝛe solꝰ ep̄s de necessitate sacr̄i ē mīster huiꝰ sacramēti. Alij aūt doctores tenēt viā mediā ⁊ dicūt ꝙ dn̄s papa nō p̄t ꝯmittere cuicūqꝫ fideli indifferenter ꝙ ꝯferat sacramētū ꝯfirmatōis. sꝫ om̄i sacerdoti p̄t ꝯmittere. Et rōem p̄mi dicti assignāt. qꝛ nulli p̄t ꝯmitti ꝙ habeat ptātē suꝑ corpus christi misticū ad minꝰ q̄ ad dispēsatōeꝫ sacramētoꝝ nisi habeat ptātēꝫ suꝑ veꝝ corpꝰ christi. qꝛ ptās suꝑ corpꝰ christi misticū descēdit a ptāte suꝑ corpꝰ christi veꝝ. sꝫ solꝰ sacerdos habet ptātē sup̄ corpꝰ christi veꝝ. iō soli sacerdoti p̄t cōmitti ꝙ habeat ptātem suꝑ corpꝰ christi misticū. ⁊ h̄ in dispēsando sacramēta. Sed mīstrādo sacr̄m cōfirmatōis habetur pt ās suꝑ corpus christi mysticuꝫ. q̄ꝛe soli sacerdoti p̄t ꝯmitti ꝙ sit mīster sacramēti ꝯfirmatōis. Rōnem scd̄i dicti assignāt

ex q̃dam decreto in q̃ legit̃ ꝙ Gregori⁹ papa cõmisit q̃busdã sacerdotib⁹ anglie ꝙ vngerẽt baptizatos in frõte cũ crismate sed in tali vnctõe ꝯfert̃ sacr̃m ꝯfirmatõis .q̃re p̃t ꝯmitti sacerdotib⁹ a papa ꝙ ꝯferãt hmõi sacr̃z . Et istd̃ vltimũ r̃puto v̄i⁹

De suscipiẽtib⁹ ꝯfirmatõem Cap̃. V

Sacramẽtũ ꝯfirmatõis debẽt recipe oẽs baptizati tã viri q̃ꝫ mlieres. qꝛ sec⁹ est de militia seculari ⁊ de militia spũali. qꝛ militiã secularẽ nõ debẽt recipe mulieres. sꝫ soli viri. qꝛ mlieres ñ sũt apte ad pugndũ corpal'ꝛ. Militiã aũt spũalẽ pñt recipe oẽs indrñt̃ tã viri q̃ꝫ mlieres. qꝛ tam viri q̃ꝫ mlieres sunt apti ad pugnandũ spũaliter ꝯ psecutores fidei. sed militia spũal' dat̃ ĩ ꝯfirmatõe. q̃re sacr̃m istud possunt recipe tã viri q̃ꝫ etiã mlieres. Et h̃ est qd̃ dicit apl's. In christo iesu neqꝫ masculꝰ neqꝫ feĩa. vult dicere ꝙ q̃ ad christũ nõ est differẽtia ĩter masculũ ⁊ feminã. Sed nũq̃d pueri sunt ꝯfirmãdi. Dicẽdũ ꝙ sic cũ ĩcipiũt hr̃e vsum rõnis. qꝛ tũc sunt apti ad ꝯfitẽdũ fidẽ christi. Et in sacr̃o isto dat̃ spũs sctũs ad robur. vt fides christi audacter recipiat̃ ⁊ ꝯfiteat̃. Sꝫ nunq̃d sine pc̃to p̃t aliq̃s obmittere ne vnq̃ꝫ recipiat istd̃ sacr̃m ꝯfirmatõis. Dicẽdũ ꝙ sine isto sacramẽto p̃t q̃s esse saluus. qꝛ multi nõ ꝯfirmati saluant̃. sed si occurrit opportũitas suscipiẽdi istud sacramẽtũ q̃libet debet ip̃m suscipe. ⁊ si sine causa rõnabili obmittat ip̃m suscipe peccat mortalit̃ nisi suscipiat ip̃m. Et rõ huius p̃t esse ista. qꝛ q̃libet q̃ntũ ẽ ĩ se debꝫ se disponere ad suscipiẽdum gr̃aꝫ vel ei⁹ augmẽtũ si sit capax ei⁹ ꝑ qd̃ ꝯfert̃ gr̃a vel auget̃. sed in sacr̃o cõfirmatõis si digne suscipiat̃ cõfert̃ gr̃a vel auget̃. ꝯ q̃libet habita opportunitate debet suscipe istud sacr̃m. Et iõ sacerdotes habẽtes curã aĩarũ debẽt instruere ꝑrochianos suos. vt qñ ep̃s fuerit p̃sens ĩ parrochia sua suscipiãt istud sacramentũ

De ritu ꝯfirmatõis. Capitulũ VI.

Ritus isti⁹ sacramẽti ꝯfirmatõis ẽ ꝙ aliq̃s ꝯfirmatus inungit̃ ꝑ modũ crucis ab ep̃o ĩ frõte cũ crismate sub forma verboꝝ suprapositа. Cõsigno te ⁊c̃. Et iste ritus est ꝯueniẽs. Cui⁹ ratio ẽ. qꝛ ĩ ritu sacramẽti debẽt signari

virtus ⁊ effectus sacramenti. modo virt⁹ et effect⁹ isti⁹ sacramenti cõfirmationis est ꝙ ꝑ ip̄um dat̄ spũssanctus ad audacter fidẽ christi ꝯfitendũ. ⁊ ꝙ ꝑ ip̄m ꝯfirmatus efficiat̄ pugil christi. Et ista assignant̄ in ritu hui⁹ sacramẽti. Nã ꝑ vnctionem significat̄ ꝙ ꝯfirmat⁹ in ꝯfirmatõe efficit̄ pugil christi Nam antiq̄tus pugiles inungebant̄. Per alia autẽ signat̄ ꝙ cõfirmatus debet audacter cõfiteri fidẽ christi. Nã a ꝯfessiõe fidei christi posset aliq̄s impediri ꝓpter duo. scz ꝓpter ꝟecundiã vel ꝓpter timorẽ. Contra p̄mũ fit cõfirmato crux cuz crismate in fronte. vt. s. nõ erubescat ꝯfiteri fidem christi. quia in fronte p̄mo apparet verecũdia. qꝛ qñ homo ꝟecundat̄ frons incipit p̄mo rubescere. ideo cõtra ruborẽ verecũdie inũgitur frons. Sed contra timorẽ fit etiã crux in frõte. qꝛ qñ timet homo incipit frons ⁊ tota facies pallescere. ideo cõtra timorem munit̄ homo cõfirmat⁹ signo crucis. Alapa aũt q̄ datur ꝯfirmato nõ est de necessitate sacramẽti. sz solũ ꝓpt̄ memoriã dat̄. Locus aũt vnctõis debz aliq̄ pãno lineo mũdo inuolui ꝓpter reuerentiã sacramẽti.

De effectu confirmatõis Cap̄. VII.

Effectus huius sacramẽti ꝯfirmatõis est. qꝛ vt dictũ est supra: in eo datur spũssanctus et robur ad audacter ꝯfitendũ nomen ⁊ fidẽ christi. vñ nisi sit obex. i. impedimentũ ex ꝑte suscipiẽtis in isto sacramẽto dat̄ noua g̃tia vel antiqua auget̄. Est etiã ali⁹ effect⁹ istius sacramẽti. qꝛ ꝑ ip̄m si bñ ⁊ digne suscipiat̄ peccata oblita mortalia ⁊ venialia dimittũt̄. Per istud etiã sacramẽtũ imp̄mit̄ caracter ut dictũ est sup̄. iõ istud sacramẽtũ nõ p̄t nec debz bis suscipi. ĩmo q̄ bis illud sciẽter suscipet mereret̄ ꝟm leges decapitari vt dictũ est sup̄ de baptismo. Sciẽdũ aũt ꝙ caracter ꝯfirmatiõis p̄supponit caracterẽ baptismi. qꝛ nullus p̄t accipe istd̄ sacramentũ nisi fuerit baptizat⁹. Per istud etiã sacr̄m contrahitur cognatio spiritualis sicut per baptismũ que impedit matrimoniũ contrahendũ ⁊ dirimit iam contractũ. De hoc enĩ dicetur infra quãdo dicet̄ de matrimonio. Et hec de sacramẽto confirmatõis dicta sufficiant.